

בכור שיריו

בבכור שיריו מתאר ש. שלום את הערב, אך אין זה תיאור טבע גרידא. האדם ניצב כנגד עצמו. הוא רואה דמות רבת-תעלומה בכבות אורו של יום, והדמות הזאת — האני שלו עצמו, — האני אשר לא חי בלתי אם היום האחד והיחיד הזה והוא מת עתה במוח היום הזה. האדם חש את החלופיות בקרבו והוא, כדברי השיר: זועק באינ־הגה — הוא זועק מלוא־בעתה, כי הוא חש גם בניצחיות, בחלק אלוה אשר בקרבו. אולם עם הערב יום גם יחוש, כי חלק ממנו עצמו גורע לעד, הניגוד הזה אשר בין הנצחי והחולף שבנו — הניגוד הזה ממלא את כל השיר ורוקע מעל שמי־הערב שמים אחרים, שמי־העצבות, כמותה כעצבות פילוסופית, ועם זאת נעשתה בשיר הזה ליריקה צרופה, שיר־ערב פשוט, הרמונית ביסוד הצורה היפה.

משורר־לאמיתו גם ביכורי־יצירתו מתגלה בהם החוק ונושא־היסוד של המשכה, טה מרובה היא גם ביצירותיו המאוחרות של ש. שלום המוטיב הזה: ניגוד חד המורכב לכך לידי הרמוניה של ליריקה צרופה.

ש. שלום סיפר לי פעם אחת דבר מוזר. בכור שיריו העבריים לא היה בכור שיריו בכלל. בן 14 היכר שיר גרמני, כל כולו אך שמונה שורות, אך הוא מפליא בכגרותו ויפייצלוולו, הוא חי בימים ההם, ימי מלחמת העולם הראשונה, עם משפחתו בוינה. בקירבת הפראטאָר, חיי משפחתו היו חיי קדושה יהודיים ואילו בפראטר גראו לו לנער דברים אחרים: הרחוקים בתכלית במחוז הקדושה.

מתוך הניגוד הזה עִבְהִיקִים ראשוני־חרור זין, והוא גובר על הניגוד בכוחו של נועם הצליל, בלשון שהיתה אז הלשון הגרמנית, מורה־הבית שלו, ה„פרופיסור“ שאנו מכירים אותו מתוך סיפורו בפרוזה על עליית הסידים, שיבח את השיר וניבא לכותבו עתידות גדולים — בתחום השירה הגרמנית, אך עדי־מהרה בא בו בילד המשׁבר ההוא, שגילה לפניו שפונת היהדות, והוא נדר נדר, שלא יכתוב אלא כלשון העברית.

הוא עצמו תרגם את בכור שיריו, החרור זית הגרמניים ההם, ללשון העברית. תהלתו:

שָׁאָר וְאֵל, אֵל וְשָׁאָר

סָבִיב עוֹלָמוֹת קוֹו נֶר

והוא קיים את נדרו, אך ראוי ליתן הדעה על כך, כי עוד בן הארבע עשרה שר את שירת הניגוד, שהצורה הלידית מבטלתו בהרמונית־הנצח של היפה, וכן נגלה לפנינו רישומו של נסיון־הראשית על גישונו כאקדמה, כפתיחתא לבכור שיריו העבריים, שבו מאא ש. שלום את דרכו דרך־האמת.

מאמך ברוד